

กุสุมา นาคสิงคราน 2549: ปัจจัยที่กำหนดและผลกระทบจากการย้ายถิ่นเข้าและการย้าย
ถิ่นออกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ปรินญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี สันติพลวุฒิ, ปร.ค. 117 หน้า
ISBN 974-16-2450-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการย้ายถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ
ในประเทศไทย ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการย้ายถิ่นเข้าและการย้ายถิ่นออกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย และศึกษาผลกระทบจากการย้ายถิ่นเข้าและการย้ายถิ่นออกในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการสำมะโนประชากรของปี พ.ศ. 2523,
พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2543 ประกอบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ
และการทดสอบสหสัมพันธ์อย่างง่าย

ผลการศึกษาลักษณะการย้ายถิ่น พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มผู้ย้ายถิ่น
ลดลงแต่ในประเทศไทยมีแนวโน้มผู้ย้ายถิ่นเพิ่มขึ้น รูปแบบการย้ายถิ่นพบว่าประชากรส่วนใหญ่
ไม่ย้ายถิ่นในช่วงชีวิตมากนัก กล่าวคือ ประชากรส่วนใหญ่จะเกิดในจังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน สำหรับการ
ย้ายถิ่นภายในเวลา 5 ปีก่อนสำมะโน พบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการย้ายถิ่นภายใน
จังหวัดนครราชสีมาจำนวนมากที่สุดและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น สำหรับการย้ายถิ่นภายในจังหวัดของ
ประเทศไทยมีสัดส่วนลดลง ขณะที่การย้ายถิ่นระหว่างภาคมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น สำหรับเหตุผลหลัก
ของการย้ายถิ่น คือ เหตุผลทางครอบครัว รองลงมา คือ เหตุผลทางเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์สมการ
ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอิทธิพลอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นอิทธิพลในลักษณะปัจจัยเชิงบวกมากกว่าปัจจัยลบ ในขณะที่การย้ายถิ่นเข้า
ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมค่อนข้างชัดเจนมากกว่าการย้ายถิ่นออก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ หากต้องการชักจูงให้มีการย้ายถิ่นเข้าในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้นควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ของพื้นที่มากขึ้น อย่งไรก็ตามควร
ระมัดระวังผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้าที่จะมีต่อการทำงานและการขาดแคลนบริการด้าน
สาธารณสุข